

Stenungsunds kommun

kommun@stenungsund.se

Rektorn vid Jörlandaskolan

pernilla.kentsdotter@stenungsund.se

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Jörlandaskolan
i Stenungsunds kommun

Tillsyn i Jörlandaskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Stenungsunds kommun under våren och hösten 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Jörlandaskolan besöktes av Skolinspektionen den 11 september 2014.

Fakta om skolenheten

Jörlandaskolan är en skola med förskoleklass och grundskolans årskurser 1-6. Skolan ligger i Jörlanda samhälle som är beläget cirka 10 km söder om centralorten Stenungsund. Jörlanda tätort har cirka 800 invånare. En stor del av skolans elever åker skolskjuts. Vid tillfället för tillsynen går cirka 270 elever på skolan varav cirka 40 i förskoleklassen. Skolan, som leds av en rektor, är organiserad i fyra arbetslag (F-3, 4-6, fritidshem samt stöd och resurs). Rektor har en utvecklingsgrupp som regelbundet diskuterar skolans utvecklingsfrågor och som består av rektor och tre förstelärare.

Kunskapsresultat

Av skolans egen sammanställning våren 2014 över måluppfyllelsen i årskurs 3 framgår att samtliga elever uppfyllt kunskapskraven i ämnen där det finns kunskapskrav för årskursen utom i ämnet matematik där det var 90 procent och i ämnet svenska där det var 92 procent av eleverna som uppfyllde kunskapskraven. Skolverkets offentliga statistik för läsåret 2012/13 visar att andelen av eleverna i årskurs 3 som nådde kravnivån på de olika delproven i nationella ämnesprovet i matematik varierade mellan 79 och 100 procent. I fem av de sju delproven var det ett högre resultat än motsvarande för riket som helhet. I ämnet svenska visar samma källa att mellan 85 och 100 procent nådde kravnivån i de olika delproven läsåret 2012/13. I tre av de åtta delproven var skolans resultat högre än motsvarande resultat i riket som helhet. Skolverkets offentliga statistik visar också att resultaten de två senaste läsåren på de nationella proven i båda ämnena förbättrats något i relation till rikets resultat. Av skolans egen statistik över resultaten på nationella ämnesprov i årskurs 3 våren 2014 framgår att resultaten är något bättre än föregående år. I matematik varierade det mellan 88 och 100 procent av eleverna som nådde kravnivån på de olika delproven och i ämnet svenska varierade det mellan 90 och 100 procent.

Enligt Skolverkets offentliga betygsstatistik för läsåret 2012/13 har samtliga elever i årskurs 6 på Jörlandaskolan nått minst betyget E i ämnena bild, idrott och hälsa, musik samt slöjd. I övriga ämnen är det ett fåtal elever som inte nådde lägst betyget E. Den genomsnittliga betygspoängen varierade mellan 10,3 (samhällsorienterande ämnen) och 14,4 (matematik). I ämnet matematik

och ämnet slöjd var skolans genomsnittliga betygspoäng högre än motsvarande för riket som helhet. I sex av de redovisade ämnena var skolans genomsnittliga betygspoäng lägre än riket. Jämfört med riket hade pojkarna på Jörlandaskolan en högre genomsnittlig betygspoäng än riket i sex av de redovisade ämnena medan flickorna har högre betygspoäng än riket i tre av ämnena.

Av skolans egen betygsstatistik för läsåret 2013/14 framgår att betygsresultaten i idrott och hälsa samt i samhällsorienterande ämnen höjts medan betygsresultaten i engelska och matematik sjunkit jämfört med föregående läsår.

Av Skolverkets offentliga statistik över de nationella ämnesprov som genomförts år 2013, hade skolan ett bättre genomsnittligt provbetygspoäng i ämnet matematik (14,6) jämfört med riket (14,1). I ämnena svenska, engelska, naturorienterande ämnen samt samhällsorienterande ämnen var skolans genomsnittliga provbetygspoäng lägre än rikets. Av samma statistiska källa framgår också att 22 procent av eleverna hade fått ett högre betyg i svenska än vad de uppnådde i provbetyg på det nationella provet. Detta är en större avvikelse än riket i genomsnitt (16 procent).

Helhetsbedömning

Kunskapsresultaten i årskurserna 3 och 6 i Jörlandaskolan visar att det i flera ämnen, i båda årskurserna, finns elever som inte når kunskapskraven som lägsta uppnås. Skolinspektionens tillsyn visar att det finns flera områden där skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra elevernas möjligheter att nå kunskapskraven och i övrigt utveckla sina kunskaper så långt det är möjligt. Huvudmannen Stenungsunds kommun måste därför se till att kommunens elevhälsa ges förutsättningar så att utredningar av elevers särskilda stödbehov inte fördröjs och att elever därför inte ges det särskilda stöd de behöver och har rätt till. Rektorn måste också se till att Jörlandaskolans utredningar, åtgärdsprogram samt uppföljningar och utvärderingar av åtgärdsprogram håller en god kvalitet och uppfyller skollagens krav vilket har betydelse för enskilda elevers möjligheter att nå målen.

Tillsynen visar också på andra brister i skolans arbete som har betydelse för måluppfyllelsen. Jörlandaskolan har i hög utsträckning organiserat undervisningen utifrån ett så kallat "klassläraresystem". Skolan har flera lärare som förutom i de ämnen de har legitimation för även undervisar i ämnen de saknar legitimation för vilket innebär att eleverna inte i alla ämnen får undervisning av ämnesbehöriga lärare. Rektorn måste se till att lärarnas kompetenser utnyttjas så att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning bedriver undervisningen.

Skolans arbete med att anpassa verksamheten utifrån elevernas behov har till största delen inriktats på att alla elever ska ges möjlighet att nå kunskapskraven

som lägst ska uppnås. De elever som har lätt för sig har inte alltid fått de utmaningar de behöver för att stimuleras att komma längre i sin kunskapsutveckling, vilket även har betydelse för måluppfyllelsen vid skolan. Tillsynen visar även att lärarna i större utsträckning behöver samverka i arbetet med att stimulera eleverna och nå utbildningsmålen exempelvis i arbetet med att samordna undervisningen så att eleverna ges möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Skolinspektionen finner vid besökstillfället att eleverna upplever Jörlandaskolan som trygg och att där råder ett öppet och accepterande klimat. Även rektorn och lärarna beskriver skolan som en arbetsplats där det råder trygghet och studiero. Skolinspektionen noterar i samtal med elever att skolan nått resultat i arbetet med att utveckla elevernas ansvarstagande och grundläggande demokratiska värderingar.

Rektorn för Jörlandaskolan måste se till att det på skolan bedrivs ett kvalitetsarbete som är systematiskt och tar utgångspunkt i skolans resultat. Rektorn och lärarna behöver analysera skolans resultat på en skolövergripande nivå och dra slutsatser av detta samt bedriva ett kontinuerligt arbete där resultaten utvärderas, arbetssätten ifrågasätts och förbättringsåtgärder planeras och genomförs. Jörlandaskolan måste också bättre dokumentera och utvärdera effekterna av sitt utvecklingsarbete för att därigenom dra lärdom om lämpliga åtgärder att vidta för att öka måluppfyllelsen. Ett förbättrat systematiskt kvalitetsarbete ger också rektorn ökade möjligheter att identifiera relevanta utvecklingsbehov och utifrån det leda skolan så att verksamheten utvecklas och elevernas måluppfyllelse ökar.

Tillsynen visar att det förutom i det systematiska kvalitetsarbetet finns brister på områden som är rektors ansvar och som är viktiga för elevernas måluppfyllelse. Rektorn måste se till att lärarna får kompetensutveckling och möjlighet att samverka med andra för att professionellt kunna bedöma och betygsätta elevernas prestationer utifrån kunskapskraven. Rektorn som arbetat på skolan mindre än ett år har tagit ansvar genom att bland annat skapa ordning i flera av skolans rutiner och sätta fokus på skolans behov av ett strukturerat arbete. Sammantaget krävs också ett tydligt pedagogiskt ledarskap på Jörlandaskolan för att komma till rätta med bristerna och öka måluppfyllelsen.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen måste åtgärda. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stenungsunds kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 18 januari 2015 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Stenungsunds kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

- Lärarna ska ge elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling
- Undervisningen i olika ämnesområden ska samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet
- Lärarna ska samverka i arbetet med att nå utbildningsmålen

Motivering

Enligt skollagen ska i utbildningen hänsyn tas till elevers olika behov. Det framgår vidare att alla barn och elever ska ges den ledning och den stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Enligt läroplanen har rektorn ansvaret för att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Vidare ska lärarna enligt läroplanen samverka med varandra för att nå utbildningsmålen.

I intervjuer kan eleverna ge exempel på att elever som har svårigheter ges stöd och hjälp på olika sätt under lektionerna och att en anpassning i sådana fall sker efter deras förmåga. De äldre eleverna menar att det varierar mellan ämne och lärare om de elever som har lätt för sig får utmaningar som gör att de lär sig mera och andra saker än klassen i övrigt. Eleverna ger bilden av att undervisningen i de allra flesta fall är upplagd så att alla följs åt och arbetar med samma uppgifter men att de som arbetar snabbare kan få ytterligare uppgifter inom samma område eller få arbeta med uppgifter i andra ämnen. Vid varje nytt avsnitt startar alla elever gemensamt med samma uppgifter. I lärarintervjun bekräftas elevernas bild över hur arbetet vanligtvis bedrivs. Lärarna uppger att de inte de senaste åren diskuterat frågan om individanpassning och att det saknas en gemensam idé på skolan för det arbetet. Lärarna pekar på de pe-

dagogiska planeringarna som verktyg för individanpassning men att dessa idag inte görs i alla ämnen och av alla lärare. Dessutom saknas enligt lärarna gemensamma riktlinjer för hur de ska utformas. Rektorn är också av uppfattningen att det varierar bland lärarna hur långt de har kommit med att individanpassa undervisningen. Rektorn menar att huvudfokus på skolan har legat på att nå målen och kunskapskraven och att skolan inte arbetat lika mycket med utmaningarna för de elever som har lätt för sig vilket också avspeglar sig i resultaten.

Elever i årskurserna 4-6 uppger i intervjun att de inte sedan årskurs 2 har arbetat med kunskapsområden eller teman som spänner över flera ämnesområden. Lärarna uppger att de inte arbetar med övergripande teman på skolan beroende på att de inte anser sig ha den planeringstid som krävs. Rektorn bekräftar att det är väldigt lite samverkan kring ämnesövergripande undervisning på skolan. Av rektorsintervjun framgår att det inte finns ett sådant organiserat samarbete utan det är i så fall upp till enskilda lärare att göra något tillsammans. Inte heller finns någon organiserad lärarsamverkan över stadiegränserna exempelvis för att ge eleverna ett ökande inflytande över undervisningen med växande ålder och mognad (se vidare under avsnittet Grundläggande värden och inflytande nedan).

Av utredningen framgår att skolan inte i tillräcklig utsträckning ger elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling. Vidare framgår att undervisningen i olika ämnesområden inte samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet samt att lärarna inte i tillräcklig utsträckning samverkar med varandra i arbetet med att uppnå utbildningsmålen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

1 kap. 4 § samt 3 kap. 3 § skollagen

Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper, 2.8 Rektorns ansvar

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Stenungsunds kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

- Eleverna ska ges ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Utformningen av elevinflytandet ska enligt skollagen anges i samband med planeringen av verksamheten. Läraren ska enligt läroplanen svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetsätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Rektor har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Av intervjuer med elever framgår att de upplever att de inte aktivt påverkar innehållet i lärandet eller hur lärandet ska gå till. Enligt eleverna är det läraren som gör planeringen och informerar om vad som ska läras och hur det ska arbetas på lektionerna. Ingen elev kan ge exempel på att de bjudits in att diskutera eller vara med och påverka varken innehåll eller arbetsformer i den pedagogiska planeringen. Eleverna beskriver dock att det finns lärare som är lyhörda för önskemål eller synpunkter och kan göra justeringar utifrån vad eleverna önskar sig under arbetets gång.

Även lärare uppger i intervjun att det vanligtvis är läraren som själv gör planeringen av undervisningen men att eleverna kan påverka arbetet i en utsträckning beroende på hur klassen fungerar. Exempelvis beskriver en lärare arbetet i sin klass som "fyrkantigt" och att eleverna inte kan ges något inflytande beroende på situationen i klassen. Lärarna menar också att det varierar mellan lärarna på skolan i vilken utsträckning eleverna ges inflytande i undervisningen. Av samtalet med lärarna framgår också att frågan om hur eleverna ska ges inflytande i undervisningen inte varit föremål för någon gemensam diskussion bland lärarna på skolan. Skolan har, enligt lärarna, heller inte någon utarbetad plan eller strategi för hur arbetet med elevinflytande i undervisningen ska kunna öka med stigande ålder och mognad.

Rektor bekräftar att lärarna inte har kommit så långt i sitt arbete med att ge eleverna inflytande på undervisningens utformning och innehåll. Rektorn har uppmärksammat detta och har planerat en fortbildning för lärarna. Rektorn menar att det är bland annat den pedagogiska planeringen som ska vara ett redskap för att säkerställa elevinflytandet och har uppmanat lärarna att diskutera denna med eleverna och låta dem påverka innan den fastställs.

Av utredningen framgår att eleverna inte i tillräcklig utsträckning ges reellt inflytande på arbetsätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt att Jörlandaskolan saknar en gemensam strategi för hur elevernas inflytande ska öka efter ålder och mognad. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

1 kap. 10 § och 4 kap. 9 och 14 §§ skollagen

Lgr 11 avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, avsnitt 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande och 2.8 Rektorns ansvar.

Särskilt stöd**Bedömning**

Stenungsunds kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

- Rektor ska fatta beslut om anpassad studiegång enligt författningarnas krav
- Rektor ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds
- I åtgärdsprogram ska anges vilka behoven är
- Åtgärdsprogram ska följas upp och insatserna utvärderas löpande

Motivering

Om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta enligt skollagen anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och när åtgärderna ska följas upp och utvärderas samt vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Vidare enligt skollagen får, om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, rektorn fatta beslut om anpassad studiegång som innebär avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen.

I intervjuer med lärare framkommer exempel på att elever trots skolans insatser med anpassningar och särskilt stöd ändå uppvisar betydande svårigheter att nå kunskapskraven som minst ska uppnås. För flera av dessa elever har elevhälso-teamet (EHT) bedömt att det behövs en fördjupad psykologutredning och/eller logopedutredning. Lärarna och elevhälsan berättar om långa väntetider på flera

månader innan sådana utredningar kan komma till stånd och att även om eleverna ges särskilt stöd under tiden så fattas en viktig kunskap om elevens behov för att eleven ska få det mest effektiva särskilda stödet. Rektorn bekräftar att skolpsykologens tid inte räcker till och att det är långa väntetider upp till ett halvår på fördjupade psykologiska utredningar i kommunen och att detta givetvis har betydelse för möjligheten att ge de eleverna det särskilda stöd de behöver.

Skolinspektionen har tagit del av åtgärdsprogram som utarbetats för elever på Jörlandaskolan. I samtliga av dessa åtgärdsprogram under rubriken "Elevens behov ska specificeras!" anges inte elevens behov utan det kan istället vara vilka åtgärder som behöver vidtas eller vilka svårigheter eleven har som lyfts fram. Exempelvis "Vi har sett att XX behöver extra stöd i matematik, det har visat sig i klassrummet, genom diagnosmaterialet diamant och genom samtal" och "... YY:s behov utifrån läs och skrivsvårigheter samt NP-problematik".

Av intervjuer med elevhälsan och rektorn framgår också att de pedagogiska utredningar som görs på skolan inte alltid utmynnar i att klarlägga vilka behov eleven har. I intervju med elevhälsan framkommer att en pedagogisk utredning på Jörlandaskolan kan utgöras av en kunskapsscreening som till exempel resultatet på ett nationellt prov. Enligt rektor kan det i utredningen även finnas en beskrivning av elevens hela situation och vilka åtgärder som är lämpliga att sätta in.

När det gäller uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogrammen så ska detta enligt skolans rutin ske inom sex veckor. EHT uppger i intervjun att kvaliteten på utvärderingarna av åtgärdsprogrammen varierar mellan lärarna. Enligt EHT görs det av vissa lärare utvärderingar som lämpar sig väl för bedömningar av det fortsatta arbetet med särskilt stöd både på kort och lång sikt men det finns andra som inte genomför några utvärderingar alls. Rektorn uppger att hon heller inte är nöjd med uppföljningarna. Rektorn säger att det i uppföljningen/utvärderingen oftast framgår vad som gjorts men att det kan vara svårt att göra en djupare analys om det särskilda stöd som satts in inte fungerar.

Skolinspektionen har tagit del av rektors beslut om anpassad studiegång för tre elever. Av rektorns beslut om anpassad studiegång framgår inte vilka avvikelser i timplanen samt vilka ämnen och mål som berörs av den anpassade studiegången. Enligt rektorn saknas en sådan rubrik i kommunens mall för sådana beslut.

Utredningen visar att det finns elever vid Jörlandaskolan vars behov av särskilt stöd inte utreds skyndsamt eftersom det tar alltför lång tid att få tillstånd en psykologutredning. Vidare visar utredningen att det av åtgärdsprogrammen inte framgår vilka elevens behov är och att det av de pedagogiska utredningar som görs på skolan och som är underlag för åtgärdsprogrammen inte alltid

klarlägger vad som är elevens behov. Skolinspektionen vill påpeka att syftet med att utreda och nedteckna elevens behov är att ge skolan ett tillräckligt underlag för att förstå varför eleven har svårigheter i skolsituationen och vilka stödinsatser som skolan behöver sätta in. I det praktiska arbetet fungerar åtgärdsprogrammet som ett stöd vid planeringen och genomförandet av den pedagogiska verksamheten kring eleven. Samtidigt är det en skriftlig bekräftelse på elevens behov av särskilt stöd samt vilka åtgärder som ska vidtas. Av utredningen framgår vidare att åtgärdsprogrammen inte alltid följs upp och utvärderas så att det går att bedöma behovet och den fortsatta utformningen av det särskilda stödet för eleven. Utredningen visar också att rektorn fattat beslut om anpassad studiegång utan att ange vilka avvikelser i timplanen samt för vilka ämnen och mål den anpassade studiegången består av. Ett beslut om anpassad studiegång måste föregås av noggranna överväganden, eftersom det kan innebära att eleven lämnar skolan utan fullständig utbildning och utan behörighet till gymnasieskolans nationella program. Därför är det viktigt att avvikelserna inte är mer omfattande än nödvändigt och att det görs noggranna överväganden om vilka delar av ett ämne, mål mm som det är lämpligt att göra avvikelser ifrån.

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 7–9 och 12 §§ skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Stenungsunds kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

- Nationella ämnesprov ska användas för att bedöma elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven och i årskurs 6 även som stöd för betygssättning
- Rektorn ska se till att lärarna är väl förtrogna med regelverket som gäller för betygssättning
- I den individuella utvecklingsplanen ska framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt, om inte sådana insatser i form av särskilt stöd har angetts i ett upprättat åtgärdsprogram

Motivering

Enligt skollagen ska betyg beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling. Rektorn ska enligt skollagen se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Av läroplanen framgår att rektorn har ansvaret för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter. Av skolförordningen framgår att nationella ämnesprov ska användas för att bedöma elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven och, i årskurs 6 och 9, även som stöd för betygssättning. Av skollagen framgår att läraren en gång per läsår i årskurs 1-5, vid ett av utvecklingssamtalen, i en skriftlig individuell utvecklingsplan ska sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Om ett åtgärdsprogram utarbetas behöver inte den skriftliga individuella utvecklingsplanen innehålla en sammanfattning av vilka insatser i form av särskilt stöd som eleven behöver för att nå kunskapskraven.

Av lärarintervjun framgår att lärarna använder elevens resultat på nationella prov som ett underlag vid bedömningen av vilket betyg en enskild elev ska ha. För att öka säkerheten i bedömningarna av de nationella proven genomför lärarna på skolan samrättning av proven. Resultaten på de olika delproven utvärderas och är underlag för ställningstaganden om hur undervisningen ska utvecklas. Enligt lärarna och rektorn har lärarna tillgång till statistik över elevernas prestationer på delproven och även betygsstatistik vid skolans utvärderingsdagar. Lärarna säger dock att de inte har tagit del av några sammanställningar mellan resultat på nationella prov och satta betyg där det går att göra jämförelser och spåra avvikelser mellan satta betyg och resultat på nationella ämnesprov. De är exempelvis inte medvetna om att den nationella statistiken för läsåret 2012/13 visade att nästan var fjärde elev har ett högre betyg i svenska än sitt resultat på nationella prov vilket är över snittet för riket. Lärarna uppger att de följaktligen inte har diskuterat eller dragit några slutsatser av sådana jämförelser. Enligt lärarna och rektorn finns inget organiserat samarbete med någon annan skola exempelvis med samrättning av nationella prov och/eller bedömningsdiskussioner i syfte att säkra en rättvis och likvärdig betygssättning.

Av skolans betygskataloger framgår att i vissa ämnen och vissa terminer har lärare satt betyg utan att använda mer än ett fåtal av de betyg som finns i betygsskalan. Exempelvis har samtliga elever höstterminen 2013 erhållit betyget C i ett ämne och i ett annat ämne har samtliga elever med något undantag erhållit betyget E. I intervjuer med lärarna framkommer att det finns lärare på skolan som upplever en osäkerhet i tolkningen av kunskapskraven för de olika betygstegen. Lärarna uppger också att alla lärare inte deltagit i kompetensut-

veckling i bedömning och betygsättning trots att de är betygsättande. Lärarna menar att det har påbörjats en process på skolan för att stärka kompetensen men att "vi inte är helt framme". Rektorn förklarar den låga spridningen med att någon lärare i höstas "inte var med på banan" och att flera lärare känner stor osäkerhet när det gäller betygsättningen. Det har funnits nätverk och fortbildning i kommunen men alla lärarna på den här skolan har inte deltagit i detta. Rektorn uppger att hon av den anledningen planerat kompetensutveckling i bedömning och betygsättning för lärarna under höstlovet.

För de elever som inte har åtgärdsprogram har Skolinspektionen tagit del av individuella utvecklingsplaner. I dessa finns exempel på att läraren sammanfattningsvis angett vad det är för ämne och vad det är för område inom ämnet som eleven behöver utveckla för att komma längre i sitt lärande. Däremot anges sällan vilka insatser som skolan ska bidra med för att i eleven i övrigt ska utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. I de IUP som Skolinspektionen tagit del av läggs ansvaret huvudsakligen på eleven själv. Exempelvis anges i en IUP att för att eleven ska utveckla sina uppställningar i matematik så ska eleven "träna på papper i skolan" och "göra enkla uppgifter hemma". I intervjun uppger lärare att det inte finns några riktlinjer på skolan hur den sammanfattande och framåtsyftande delen av IUP ska skrivas och att det är förklaringen till att de gör olika och att skolans insatser uteblir. Rektorn bekräftar att alla lärarna inte vet hur en IUP utformas. Rektorn säger att hon inte är nöjd med detta och därför har flyttat utvecklingssamtalen så att de ligger tidigt på terminen, för att därigenom sätta fokus på den framåtsyftande delen i IUP.

Utredningen visar att alla lärare på Jörlandaskolan inte är väl förtrogna med regelverket för betygsättning då det finns lärare som inte fått kompetensutveckling i bedömning och betygsättning och är osäkra i tolkningen av kunskapskraven. Vidare visar utredningen att nationella ämnesprov inte i tillräcklig utsträckning används som stöd för betygssättning eftersom skolan inte använder resultaten på nationella ämnesprov som ett underlag i arbetet med att bedömingar och betygsättning ska vara rättvisande och likvärdiga utifrån kunskapskraven. Utredningen visar också att det finns individuella utvecklingsplaner, för elever som inte har åtgärdsprogram, där det inte sammanfattas vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 4, 14 och 16 §§ samt 10 kap. 13 § skollagen

9 kap. 20 § skolförordningen

Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, Bedömning och betyg

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Stenungsunds kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ta ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete på skolenheten som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen
- Rektorn ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat
- Rektorn ska se till att personalen vid skolenheterna ges möjlighet till kompetensutveckling

Motivering

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det genomförs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete på skolenhetsnivå som består av planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Kvalitetsarbetet på skolenhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Det systematiska kvalitetsarbetet ska också dokumenteras. Av skollagen framgår vidare att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter. Rektor ska också verka för att utbildningen som helhet utvecklas och inriktas mot de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn enligt läroplanen ansvar för skolans resultat.

Av dokument och av intervjuer med lärare och rektor framkommer att lärararbetslagen 4-6 och F-3, på en årlig utvärderingsdag, var för sig diskuterar och analyserar kunskapsresultaten. Intervjuerna med rektorn och lärarna visar också att båda arbetslagen ur statistiken över de nationella provens delprov funnit områden där undervisningen behöver utvecklas. Lärare har också utifrån detta gjort förändringar i undervisningen. Av intervjuerna med rektorn och lärarna framgår att resultaten av analyserna inte formulerats och dokumenterats i en plan över vilka åtgärder som ska vidtas för ökad måluppfyllelse. Skolan har ännu inte utvärderat de åtgärder som genomförs för att öka måluppfyllelsen. Av intervjuer med lärare och rektor framgår att rektorn och personalen inte gör skolövergripande analyser av kunskapsresultat eller andra resultat för att kunna identifiera gemensamma utvecklingsområden och ta

ställning till vilka konkreta åtgärder som behöver genomföras på skolan för att öka måluppfyllelsen.

Rektorn pekar på att skolan har en verksamhetsplan för det systematiska kvalitetsarbetet och ett så kallat "årshjul" som en agenda för sitt arbete. Dock innehåller verksamhetsplanen och årshjulet inga planerade åtgärder för ökad måluppfyllelse som framkommit genom analyser och utvärderingar av skolans resultat och genomförda utvecklingsarbeten. Arbetsplanen innehåller en redovisning av vilka delmål skolan har arbetat med för att verksamheten ska utvecklas utifrån huvudmannen, Stenungsunds kommuns, inriktningsmål samt vissa mål i läroplanen.

Tillsynen visar att skolans arbete brister när det gäller att säkerställa en rättvis och likvärdig betygsättning (se avsnittet om betyg och bedömning ovan). Av intervjuer med personal och rektor framgår att personalen hittills inte i tillräckligt utsträckning fått kompetensutveckling för att på ett professionellt sätt fullgöra bedömningar och betygsättning utifrån de differentierade kunskapskraven för årskurs 6 i den nya läroplanen. Rektorn har uppmärksammat bristen på kompetensutveckling för lärarna och planerat en insats som ännu inte har genomförts.

Av utredningen framgår att rektorn och lärarna vid Jörlandaskolan inte bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning, utvärdering och utveckling av utbildningen. Utredningen visar också att kvalitetsarbetet inte dokumenteras. Skolan arbetar inte med att identifiera utvecklingsbehoven utifrån en samlad bild av hela skolans resultat och planera lämpliga åtgärder för en ökad måluppfyllelse. Avsaknaden av analys och dokumentation i kvalitetsarbetet kan innebära att det för skolan som helhet finns väsentliga utvecklingsbehov som inte synliggörs. Vidare framgår av utredningen att rektorn inte sett till att lärarna i tillräcklig utsträckning fått kompetensutveckling så att de professionellt kan utföra sina uppgifter med bedömning och betygsättning utifrån kunskapskraven för årskurs 6. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4-6 §§ skollagen

Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

Personalkompetens

Bedömning

Stenungsunds kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med personalkompetens.

- Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen.

Motivering

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen. En annan lärare eller förskollärare får bedriva undervisningen endast om det inte finns någon att tillgå i huvudmannens organisation som uppfyller nämnda krav eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna.

Av dokument som huvudmannen skickat in till Skolinspektionen framgår att vissa lärare vid Jörlandaskolan undervisar i ämnen där de saknar utbildning och legitimation. Enligt redovisningen använder sig skolan i hög grad av klasslärare som svarar för så gott som all undervisning i klassen. I den redovisning skolan lämnat visas en sammanställning över ämnen och årskurser där flera lärare undervisar i ämnen som de inte har behörighet i. Exempel på detta är två lärare i de lägre årskurserna som saknar legitimation för att undervisa i samhällsorienterande ämnen och teknik men ändå undervisar i dessa ämnen. Av dokumenten framgår också att det finns flera lärare på skolan som har legitimation för att undervisa i samhällsorienterande ämnen på den nivån. I årskurserna 4-6 finns det exempelvis lärare som undervisar i svenska och i matematik utan att ha legitimation för att undervisa i dessa ämnen samtidigt som det på skolan finns flera lärare som har behörighet och legitimation för dessa ämnen på den aktuella nivån. I intervjuer med lärare och rektor framkommer att det på skolan finns ämnesbehöriga lärare att tillgå för att tillgodose kravet på ämnesbehörighet i samtliga ämnen. I samtalen framkommer heller inga andra särskilda skäl för att inte använda ämnesbehöriga lärare än att lärare menar att det finns vinster för de mindre barnen att inte ha flera lärare att förhålla sig till. Av intervjuerna med lärarna och rektorn framgår att rektorn uppmärksammat att lärarnas kompetens inte utnyttjas optimalt och att hon arbetar för en förändring.

Av utredningen framgår att skolan använder lärare för undervisning som de inte har legitimation och behörighet för, trots att det finns lärare med rätt behörighet att tillgå och att det inte finns några andra särskilda skäl med hänsyn till eleverna. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 13 och 18 §§ skollagen

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsrådet Elisabeth Fogelberg och utredare Charlotte Limberg deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Beslutsfattare

Mats Lindström
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernans utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.